

УДК 330.341.1

JEL O31, L10

DOI 10.18524/2413-9998.2024.1(56).310523

І. В. Ангелко,

кандидат економічних наук, доцент,

Інститут підприємництва та перспективних технологій,

Національний університет «Львівська політехніка»,

вул. Горбачевського, 18, м. Львів, 79057, Україна.

e-mail: iryna.anhelko@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2098-9170

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

В умовах швидких технологічних змін та глобальної конкуренції, пріоритетного значення набуває інноваційне підприємництво. Саме воно допомагає суб'єктам господарювання адаптуватися до нових викликів, знижувати ризики та знаходити нові ніші для розвитку. Це особливо важливо для економік, які прагнуть досягти високого рівня технологічної незалежності, стійкості та економічного зростання в майбутньому.

Розвиток інноваційного підприємництва залежить від багатьох чинників, які можуть як стимулювати, так і стримувати процес впровадження інновацій. Суб'єктам господарювання важливо враховувати ці чинники під час розроблення стратегій інноваційного розвитку. Для успішного ж управління інноваційним підприємництвом важливо визначити чинники, які перешкоджають інноваційній діяльності, мінімізувати їхній вплив через спільні зусилля наукової спільноти, бізнес-структур та держави.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційне підприємництво.

Вступ. Підприємництво відіграє ключову роль у розвитку сучасної економіки, слугуючи рушієм інновацій, економічного зростання та соціального прогресу. Воно забезпечує створення нових робочих місць, підвищує конкурентоспроможність та сприяє адаптації до глобальних викликів. У сучасному світі, де швидкі технологічні зміни та глобалізація стають нормою, підприємництво є одним із найважливіших чинників, що визначають успішність національних економік. Рівень економічного розвитку значною мірою залежить від розвитку інноваційного підприємництва, яке ґрунтується на створенні та впровадженні нових технологій, продуктів, послуг або бізнес-моделей, що мають здатність змінювати структуру ринку, підвищувати продуктивність та сприяти економічному зростанню.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню інноваційного підприємництва присвячено багато наукових праць. Науковці досліджують проблеми становлення та розвитку інноваційного підприємництва за сферами діяльності та витратами на інновації [1; 2], наголошують на визначенні чинників, що впливають на інноваційну діяльність суб'єктів підприємництва [3-5], аналізують проблеми, пріоритети та шляхи підтримання інноваційної діяльності [4; 6; 7], розглядають її вплив на розвиток економіки регіону та країни загалом [8-10], визначають перспективи та переваги впровадження інновацій у сучасних умовах [11].

Метою статті є висвітлення на основі комплексного підходу змісту та основних аспектів розвитку інноваційного підприємництва як прогресивної форми розвитку економіки.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Зокрема, у роботі застосовано методи порівняння, аналізу й синтезу – для розкриття змісту інноваційного підприємництва, категорії «інновації», «нововведення», групування та узагальнення – для визначення класифікації інновацій та чинників, які впливають на розвиток інноваційного підприємства. Також застосовано прийоми табличного та графічного відображення результатів дослідження.

Результати та обговорення. Насамперед необхідно зазначити, що в економічній практиці виділяють декілька підходів до трактування і висвітлення змісту інноваційного підприємства. Основними з них є:

1. Теорія «творчого руйнування» (Joseph Schumpeter). Центральною концепцією, що визначає інноваційне підприємство в економічній теорії, є поняття «творчого руйнування», запропоноване Йозефом Шумпетером. За його теорією, інноваційні підприємці відіграють вирішальну роль в економіці. Створюючи нові продукти, впроваджуючи нові технології, змінюючи форми господарювання, освоюючи нові ринки збуту та джерела сировини, вони поступово замінюють старе (нааявне), менш ефективне, на нове [12, с. 37]. Це «творче руйнування» є основним механізмом економічного прогресу, оскільки воно сприяє зростанню продуктивності та ефективності діяльності. За словами Шумпетера, інновація є рушійною силою «творчого руйнування». Без інновацій «творче руйнування» не могло б існувати, а без інноваторів не було б агентів змін, які спричиняють «творче руйнування» [13, с.

56–57]. На його думку, саме від втілення змін у технології залежить успіх ринкової системи господарювання та її динамічне зростання.

2. Еволюційна економіка (Richard R. Nelson & Sidney G. Winter). Еволюційна економіка розглядає інноваційне підприємництво як динамічний процес, який включає постійний пошук нових рішень і адаптацію до змінних умов ринку. Інновації виникають у відповідь на конкуренцію та прагнення підприємств до виживання і зростання. Підприємці, які здатні ефективно впроваджувати інновації, досягають успіху, тоді як менш інноваційні компанії поступово зникають або залишають ринок [14].

3. Ендогенна теорія зростання (Paul Romer). Згідно з ендогенною теорією зростання, економічний поступ значною мірою визначається внутрішніми чинниками, зокрема, інноваційною діяльністю підприємців. Інновації розглядаються як результат інвестицій у знання, наукові дослідження та розвиток. Підприємці, що впроваджують інновації, створюють позитивні зовнішні ефекти, які сприяють загальному економічному зростанню [15].

4. Теорія людського капіталу (Gary Becker). У межах теорії людського капіталу інноваційне підприємництво розглядається як результат інвестицій у знання, освіту та навички. Підприємці, які мають високий рівень людського капіталу здатні створювати та впроваджувати нові ідеї більш ефективно. Вони використовують свої знання для створення інноваційних товарів та послуг, що дає їм змогу досягати конкурентних переваг та сприяє економічному розвитку [16].

5. Теорія підприємницького циклу (Israel Meir Kirzner). Згідно із цією теорією, підприємці виступають як носії «пильності», що дає їм змогу виявляти та використовувати можливості для інновацій у ринковій економіці. Інноваційне підприємництво полягає у виявленні неефективностей на ринку та їхньому усуненні через впровадження нових рішень. Це сприяє покращенню ефективності та стабільності ринків [17].

6. Інституційна економіка (Douglas North). Інституційна економіка наголошує на важливості інституційного середовища для розвитку інноваційного підприємництва. Вона підкреслює, що політичні, правові та соціальні інститути відіграють важливу роль у створенні умов для інноваційної діяльності. Наприклад, належний захист прав інтелектуальної власності, сприятливе бізнес-середовище та наявність венчурного капіталу стимулюють підприємців до створення та комерціалізації інновацій [18].

З огляду на наведені підходи, очевидно, що інноваційне підприємництво – це один із видів творчої діяльності, який спрямований на ство-

рення нових або вдосконалення нинішніх продуктів, технологічних процесів чи підходів до надання різноманітних послуг. Воно охоплює науково-технічну, організаційну, фінансову та комерційну діяльність і є важливим елементом у просуванні нововведень на ринок. В економічній літературі останні часто ототожнюють із категоріями «інновації», «новації». Прихильники такого підходу вважають, що поява терміну «нововведення» пов'язана із суб'єктивізмом у перекладі українською поняття інновація («innovation») [19, с. 14; 20, с. 82]. Однак, ця думка не є одностайною. Низка вчених, зокрема, Ю. Бажал, І. Бузько, В. Зянько, Н. Гончарова, М. Дражан, вбачають певні відмінності між поняттями «нововведення» та «інновація». Так, на думку Ю. Бажала науково-технічні розробки та нововведення є тільки проміжним результатом науково-виробничого циклу, який у практичному застосуванні перетворюється в науково-технічні інновації – кінцевий результат. Інновація є стрибком від старої виробничої функції до нової, але не кожне нововведення чи нове виробництво є інновацією [21]. На думку І. Бузько, О. Вартанова та Г. Голубенко, нововведення може бути елементом інновації, але в жодному разі не є її аналогом [22]. На думку В. Зянька, попри те, що нововведення, подібно до інновації є матеріалізованою в новому засобі, методі чи продукті новаторською ідеєю, новим чи вдосконаленим предметом або технологією, що містять суттєві відмінності від уже наявних аналогів, вони відрізняються за своїм призначенням. Так, за словами вченого, нововведення – це засіб чи інструмент, за допомогою якого створюється інновацію, тоді як вона сама є кінцевим результатом діяльності новатора [4, с. 46; 23, с. 50]. Однак, інші науковці стверджують, що нововведення є кінцевим результатом практичного впровадження та освоєння інновації. Саме тому, за словами вчених, у динаміці доцільно розглядати тільки інновацію, ефективність якої оцінюється економічним та соціальним ефектами [24].

Також в економічній науці побутує думка, що обидва поняття – і нововведення, й інновація, є науково-технічним процесом. Учені – прибічники такої думки переконані, що «інновація являє собою науково-економічний процес, який завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей та винаходів, призводить до створення кращих за властивостями нових видів продукції та нових технологій», а «нововведення – процес доведення наукових ідей до технічного винаходу, до стадії практичного використання, що приносить дохід» [23, с. 45].

Варто зазначити, що в науковому середовищі наразі немає одностайності щодо визначення змісту поняття «інновація». Так, В. Зянько під інновацією розуміє результат втілення чи матеріалізації новаторської ідеї в певній предметній субстанції: продукті, технології, засобі людської діяльності чи послугі, для якої властиві нові споживчі якості, а реалізація передбачає зміну усталених, звичних способів діяльності, створення нового чи урізноманітнення старого попиту для отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту [4, с. 49; 23, с. 43]. О. Богашко розглядає інновацію як процес впровадження нового або значно покращеного продукту (товару чи послуги), процесу, маркетингового чи організаційного методу в ділову практику, організацію робочого місця або в зовнішні зв'язки [25, с. 50].

На думку М. Дмитренка, під загальною назвою «інновації» треба розуміти принципово відмінні за характером, рівнем новизни, тривалості та наслідками нововведення. З-поміж останніх, на думку вченого, можна виділити базові, державно-правові, соціально-політичні, поліпшуючі, епохальні та екологічні інновації, інновації в духовній та військовій сферах, галузі правопорядку, економічні нововведення [26, с. 50].

Загалом, класифікація інновацій є досить широкою, вона здійснюється за різними критеріями, що дають змогу комплексно оцінити їхню глибину та вплив на суспільний розвиток, визначити ефективність і динаміку економічної системи, а також полегшує вибір відповідної інноваційної стратегії [19, с. 18]. Загалом, інновації класифікують за їхнім типом, формою управління інноваційним процесом та способами впровадження на конкретному ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнена класифікація інновацій

Класифікаційна ознака	Різновид інновації
За характером та функціональним призначенням	технічні – нові продукти, технології, енергія, конструкційні матеріали, обладнання, а також більш досконалі способи виготовлення продукції
	організаційні (управлінські) – нові методи і форми оптимізації процесу виробництва, збуту та обігу продукції підприємств та їхніх добровільних об'єднань (асоціацій, товариств, концернів, корпорацій тощо)

	економічні – методи управління наукою і виробництвом через реалізацію функцій прогнозування і планування, фінансування, ціноутворення, мотивації і оплати праці, оцінювання результатів діяльності
	юридичні – нові чи змінені закони та різноманітні нормативно правові документи, що визначають і регулюють усі різновиди діяльності підприємств і організацій, певних груп або осіб
	соціальні – різні форми активізації людського чинника, які стосуються насамперед якісних змін умов праці в соціальній сфері, у тому числі персональну підготовку та постійне підвищення кваліфікації персоналу, стимулювання його творчої діяльності, створення комфортних умов життя
	інформаційні – пов'язані з вирішенням завдань оптимізації інформаційних потоків у різних сферах науково-технічної та виробничої діяльності, підвищення достовірності та оперативності одержання інформації
За технологічними параметрами чи характером застосування	продуктові – пов'язані із застосуванням у виробництві нових матеріалів, нових напівфабрикатів та комплектуючих виробів і одержання завдяки цьому принципово нових продуктів (виробів)
	технологічні – пов'язані із застосуванням нових методів організації і управління виробництвом, впровадженням нових технологій, підвищенням рівня автоматизації
	комплексні – ті, що об'єднують декілька різновидів змін
За типом новизни для ринку	зовсім нові
	нові для галузі в тій чи іншій країні
	нові для конкретного підприємства чи їхні групи
Залежно від ступеня новизни	радикальні (базові) – ті, що мають суттєві відмінності від наявних продуктів чи методів організації виробничого процесу, технологій тощо завдяки кардинальному оновленню бізнес-лінії підприємства
	покращувальні (імітуючі) інновації – здебільшого дрібні й середні винаходи, що переважають на етапах розповсюдження і стабілізації науково-технічного циклу інноваційного процесу
	модифікаційні (часткові) – ті, що мають характер поодиноких удосконалень у результаті часткового оновлення бізнес-лінії підприємства

За місцем у виробничому процесі	інновації, що впроваджуються у виробництво на конкретному підприємстві й пов'язані, як правило, зі змінами у виборі і використанні сировини, матеріалів, машин і устаткування, інформації тощо
	інновації на виході з підприємства – пов'язані з реалізацією підприємством готових нових виробів, послуг, технологій, інформації

Джерело: розроблено автором

У світовій практиці заведено розділяти інновації на матеріальні та нематеріальні (рис. 1).

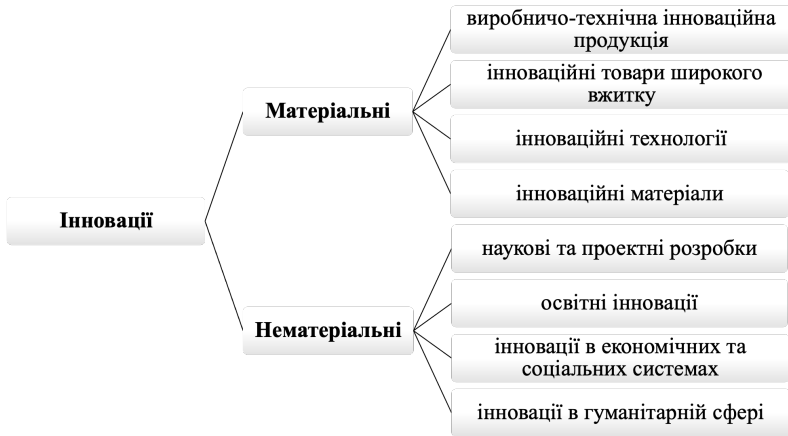

Рис. 1. Склад матеріальних та нематеріальних інновацій

Джерело: розроблено автором

Наведена класифікація інновацій (табл. 1, рис. 1) є узагальненою. Її можна розширювати з урахуванням універсальності інновацій та можливих напрямів інноваційного процесу. Останній визначається як складний і багатоетапний цикл, який охоплює всі дії пов'язані з розробленням, впровадженням та комерціалізацією нововведень (рис. 2).

Водночас інноваційний процес являє собою сукупність прогресивних і якісно нових змін, що безперервно відбуваються в часі та просторі. Він динамічно перетворює наукові знання на інновації. На різних етапах цього процесу залучені численні учасники: автор інноваційної ідеї, який першим усвідомлює необхідність змін і пропонує шляхи їх-

ньої реалізації (зазвичай це вчені чи винахідники); експерт, який оцінює економічну ефективність інновації; інвестор, що фінансує впровадження інновації; та підприємець-новатор, який організовує впровадження і реалізацію нововведень.

Рис. 2. Основні етапи інноваційного процесу

Джерело: розроблено автором

Усі ці учасники тісно співпрацюють між собою, забезпечуючи повний цикл інноваційного процесу (рис. 2). Крім того, у цей процес залучаються держава, кредитно-фінансові установи, інвестиційні компанії, інноваційні фонди, фірми та інші учасники, чия взаємодія опосередковується інституційними чинниками [4, с. 59].

Беззаперечно, одну із ключових ролей в інноваційному процесі відіграє підприємець-новатор. Його основне завдання – перетворити інноваційні ідеї на конкретні товари, послуги чи технології, які матимуть попит на ринку. Для реалізації цього завдання підприємець-новатор використовує всі необхідні ресурси, бере на себе інноваційний ризик, а тому, у випадку успішного результату, має право на значну частину інноваційного прибутку [4, с. 59].

Діяльність підприємця-новатора, як учасника інноваційного процесу, не обмежується плануванням та фінансуванням науково-технічного прогресу. Він також відповідає за координацію дій усіх учасників інноваційної діяльності та постійно вдосконалює економічні інструменти та стимули для забезпечення високої ефективності їхньої роботи. Крім

того, підприємець-новатор розробляє систему управління, яка охоплює всі взаємопов'язані процеси, спрямовані на прискорення розвитку та підвищення соціально-економічної ефективності виробництва.

Варто зазначити, що інноваційна діяльність підприємця-новатора залежить від багатьох чинників, які можуть як стимулювати, так і стримувати процес впровадження інновацій (табл. 2). Ці чинники взаємодіють між собою, формуючи сприятливе і несприятливе середовище для розвитку інноваційного підприємництва. Підприємцям важливо враховувати ці чинники під час створення стратегій інноваційного розвитку.

Таблиця 2

Основні чинники розвитку інноваційного підприємництва

Чинник	Характеристика
Економічне середовище	Стабільність економіки. Економічна стабільність сприяє створенню сприятливих умов для інноваційного підприємництва, знижуючи ризики для інвесторів і підприємців. Низький рівень інфляції, стабільна валюта і прозора податкова система дають змогу підприємствам планувати довгострокові інноваційні проекти
	Фінансова доступність. Доступ до фінансування є одним із ключових чинників розвитку інноваційного підприємництва. Це стосується можливості отримання кредитів, інвестицій від венчурних фондів, державних грантів та допомоги від інституцій, які опікуються розвитком.
Технологічна база	Розвиток науки та технологій. Наявність розвиненої наукової бази та сучасних технологій сприяє швидкому впровадженню інновацій у виробництво. Співпраця з університетами, науково-дослідними інститутами та технопарками забезпечує доступ до новітніх розробок та технологічних рішень.
	Інфраструктура. Наявність сучасної інфраструктури, включно з інтернет-з'єднанням, транспортними мережами, технопарками та інкубаторами, створює умови для розвитку інноваційних підприємств.

Соціальні та культурні чинники	<p>Освітній рівень населення. Високий рівень освіти сприяє появі кваліфікованих кадрів, здатних генерувати нові ідеї та впроваджувати інновації. Розвиток системи освіти, зокрема, технічних та наукових дисциплін є важливим чинником у створенні інноваційного підприємництва.</p> <p>Культура підприємництва. Сприяння розвитку підприємницької культури, яка підтримує ризик, креативність і інноваційний підхід, є важливим чинником розвитку інноваційного бізнесу. Це містить у собі також популяризацію підприємницької діяльності та успіхів підприємців.</p> <p>Державна підтримка. Державна політика стимулювання інновацій може передбачати податкові пільги, субсидії, гранти, створення спеціальних економічних зон та програм допомоги малому та середньому бізнесу.</p>
Глобальні тренди та ринкова конкуренція	Глобалізація. Умови глобальної конкуренції вимагають від підприємств постійного оновлення та впровадження нових технологій і продуктів, що стимулює розвиток інноваційного підприємництва.
	Споживчий попит. Зростаючий попит на нові, більш досконалі продукти та послуги стимулює підприємства до впровадження інновацій, що дає їм змогу відповідати на потреби ринку та забезпечувати конкурентоспроможність.

Джерело: розроблено автором

Підприємцю-новатору потрібно враховувати, що інноваційний процес не завершується на етапі впровадження ідеї або появи нового продукту чи послуги на ринку, чи досягненні проектної потужності нової технології. Він триває і після цього. Інновація, розповсюджуючись в економіці, вдосконалюється, стає більш ефективною, набуває нових властивостей, що збільшує її привабливість для споживачів і відкриває нові ринки та можливості для застосування.

Водночас варто зазначити, що інноваційна підприємницька діяльність тісно пов'язана з удосконаленням знань та перетворенням інноваційної ідеї на конкретний товар, послугу чи технологію, які матимуть попит на ринку та принесуть інноваційний прибуток. Ця діяльність охоплює низку практичних заходів, у тому числі підготовку та організацію виробничого процесу, модифікацію продукту та технологій, перепідготовку персоналу для виконання нових завдань, а також впровадження нових технологій та обладнання, за що відповідає підприємець як організатор господарського процесу.

Підприємницька інноваційна діяльність завжди орієнтована на досягнення економічного ефекту через впровадження нових винаходів і продаж нової продукції за ринковими цінами. Для цього необхідно організувати та проводити на регулярній основі заходи зокрема, маркетингові дослідження попиту на нову продукцію та рекламні кампанії. Також невіддільним елементом досягнення успіху в реалізації інноваційної діяльності є аналіз ринкових пропозицій конкурентів із подібними характеристиками.

Висновки. Підприємці які займаються інноваційним підприємництвом, безперечно допомагають розвитку економіки країни. Вони не тільки створюють нові робочі місця, сприяють збільшенню продуктивності праці та ефективності виробництва, а й забезпечують підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів і послуг на світовому ринку.

Попри ключову роль інноваційного підприємництва в економічному розвитку, у сучасних умовах, воно стикається з низкою викликів, що обмежують його поступ. Головними викликами для інноваційного підприємництва в умовах сьогодення є недостатність фінансування та брак ефективних стимулів для його розвитку, висока вартість необхідних ресурсів, їхня нестача або повна відсутність, високий рівень ризику невдачі при реалізації інноваційних проєктів, політична та економічна нестабільність, швидкі технологічні зміни.

Для успішного управління інноваційною діяльністю в ринковій економічній системі важливо мінімізувати вплив зазначених викликів через синергію зусиль наукової спільноти, бізнес-структур та держави. Лише завдяки спільним зусиллям можна досягти значних успіхів у розвитку системи інноваційного підприємництва, яка матиме позитивний вплив на економічний, соціальний та екологічний поступ суспільства загалом.

Список використаної літератури

1. Федулова І. В. Дослідження інноваційної активності промислового підприємства. Технічні та прикладні питання економіки. 2010. Вип. 26. С. 121–127.
2. Федулова Л. І. Проблеми і передумови формування в Україні економіки новітнього технологічного укладу. Управлінські інновації. 2012. Вип. 1. С. 9–20.
3. Амоша А. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення. Економіст. 2005. №6. С. 28–32.
4. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : монографія. Вінниця : Універсум – Вінниця, 2008. 397 с.
5. Маслак О. О., Дорошкевич К. О. Чинники впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.8. С. 269–274.

6. Паламаренко Я. В. Концептуальні положення державного регулювання інноваційних процесів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/58.pdf (дата звернення: 20.03.2024).
7. Кваша Т. К., Паладченко О. Ф., Молчанова І. В. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні та їх реалізація. Наука, технології, інновації. 2022. №3. С. 3–12.
8. Білоус–Сергеева С. Інноваційне підприємництво як ключовий фактор розвитку регіону у післявоєнний період. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2023. 1(38). С. 45–50.
9. Підприємництво як чинник розвитку інноваційної моделі економіки України та її регіонів : монографія / під заг. ред. к.е.н., проф. І. В. Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 172 с.
10. Кривов'язюк І. В. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні та його вплив на позиції в глобальній економіці. Грааль науки. 2021. №10. С. 57–61.
11. Кальний С. В., Шелудько В. М. Забезпечення ефективності впровадження технологічних інновацій на підприємстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 24. Ч. 2. С. 47–52.
12. Непокупа Т. А., Шевченко Б. О., Долгов В. А. Концепція «творчого руйнування» Й. Шумпетера як методологічна основа формування економічної політики інноваційного розвитку. Молодий вчений. 2020. №12.1 (88.1). 35–38.
13. Шумпетер Й. А. Капіталізм, соціалізм і демократія; пер. з англ. В. Ружицький, П. Тарашук. К. : Основи, 1995. 528 с.
14. Nelson R. R., Winter S. G. An Evolutionary Theory of Economic Change. Belknap Press: An Imprint of Harvard University Press, 1985. 454 p.
15. Schilirò D. The growth conundrum: Paul Romer's endogenous growth. International Business Research. 2019. Vol. 12. No 10. URL: https://mpr.a.uni-muenchen.de/97956/1/MPRA_paper_97956.pdf (дата звернення: 15.03.2024).
16. Weiss Y. Gary Becker on Human Capital. Journal of Demographic Economics. 2015. 81(1). P. 27–31.
17. Kirzner I. Entrepreneurial Discovery and the Competitive Market Process: An Austrian Approach. Journal of Economic Literature. 1997. Vol. 35, No 1. P. 60–85.
18. North D. C. The New Institutional Economics. Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE) / Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft. 1986. T. 142(1), 230–237.
19. Зянько В. В., Спіфанова І. Ю., Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2015. 172 с.
20. Орехова К. В., Ріпка Л. М. Дослідження економічної сутності та змісту поняття «інновація». Культура народів Причорномор'я. 2013. №256. С. 81–85.
21. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін : навч. посібник / Міжнародний фонд «Відродження». К. : Заповіт, 1996. 240 с.
22. Бузько І. Р., Вартанова О. В., Голубенко Г. О. Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства : монографія. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002. 176 с.
23. Зянько В. Щодо визначення сутності інновації як категорії економічної теорії. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2008. №7. С. 48–52.

24. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2003. 504 с.
25. Богашко О. Л. Розгляд сутності інновацій в умовах становлення перших теоретичних уявлень про них. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28(1). С. 5–9.
26. Дмитренко М. Інновація як універсальна цінність суспільства. Український науковий журнал «Освіта регіону». 2010. №1. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/171> (дата звернення: 15.03.2024).

Стаття надійшла 27.03.2024 р.

I. V. Anhelko,

Ph.D. (Economics), Associate Professor,
Institute of Entrepreneurship and Advanced Technologies,
Lviv Polytechnic National University,
18, Gorbachevsky St., Lviv, 79057, Ukraine.
e-mail: iryna.anhelko@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2098-9170

INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP: CONTENT AND MAIN ASPECTS OF DEVELOPMENT

In the conditions of rapid technological changes and global competition, innovative entrepreneurship is gaining priority. It helps business entities to adapt to new challenges, reduce risks and find new niches for development. This is especially important for economies seeking to achieve a high level of technological independence and sustainability. At the same time, innovative entrepreneurship is a powerful tool for social change, because it contributes to the development of human capital, the creation of new jobs and the improvement of the quality of life of the population.

The development of innovative entrepreneurship requires a comprehensive approach, which includes not only funding and support from the state, but also the development of appropriate infrastructure, educational programs, and stimulation of scientific research. Thus, innovative entrepreneurship becomes one of the key elements of economic policy, which determines the strategic priorities of the country's development and forms the basis for sustainable economic growth in the long term.

The development of innovative entrepreneurship depends on many factors. The latter can both stimulate and restrain the process of introducing innovations. It is important for business entities to take these factors into account when developing innovative development strategies.

As practice shows, the main factors that prevent the effective development of innovative activity in today's conditions are the lack of funding and the lack of effective incentives for its development, the high cost of the necessary resources, their partial or complete absence, a high degree of risk of failure in the implementation of innovative projects, political and economic instability, rapid technological changes. For the successful management of innovative entrepreneurship, it is important for business entities to take these factors into account in order to minimize their impact. This can be achieved by combining the efforts of the scientific community, business structures and the state.

Keywords: innovations, innovative activity, innovative process, innovative

References

1. Fedulova I. V. (2010). Doslidzhennia innovatsiinoi aktyvnosti promysloвого pidpriemstva [Research of innovative activity of an industrial enterprise]. *Tekhnichni ta prykladni pytannia ekonomiky*. (26), 121–127. (in Ukrainian).
2. Fedulova L. I. (2012). Problemy i peredumovy formuvannia v Ukraini ekonomiky novitnoho tekhnolohichnogo ukladu [Problems and prerequisites of the formation of the economy of the latest technological structure in Ukraine]. *Upravlinski innovatsii*. (1), 9–20. (in Ukrainian).
3. Amosha A. (2005). Innovatsiinyi shliakh rozvytku Ukrainy: problemy ta rishennia [Innovative way of development of Ukraine: problems and solutions]. *Ekonomist*. (6), 28–32. (in Ukrainian).
4. Zyanko V. V. (2008). Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku [Innovative Entrepreneurship: Essence, Mechanisms and Forms of Development]. *Monohrafiia*. Vinnytsia: Universum – Vinnytsia. (in Ukrainian).
5. Maslak O. O., Doroshkevych K. O. (2012). Chynnyky vplyvu na innovatsiinu diialnist promyslovykh pidpriemstv [Factors influencing the innovative activity of industrial enterprises]. *Naukovi visnyk NLTU Ukrainy*. 22(8), 269–274. (in Ukrainian).
6. Palamarenko Ya. V. (2020). Kontseptualni polozhennia derzhavnogo rehuliuвання innovatsiinykh protsesiv [Conceptual provisions of state regulation of innovation processes]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. (4). Retrieved from: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/58.pdf (in Ukrainian).
7. Kvasha T. K., Paladchenko O. F., & Molchanova I. V. (2022). Priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini ta yikh realizatsiia [Priority areas of innovative activity in Ukraine and their implementation]. *Nauka, Tehnologii, Innovatsii*. (3), 3–12. (in Ukrainian).
8. Bilous-Serhieieva S. (2023). Innovatsiine pidpriemnytstvo yak kliuchovyi faktor rozvytku rehionu u pislivoiennyi period [Innovative entrepreneurship as a key factor in the development of the region in the post-war period]. *Visnyk Pryazovskoho Derzhavnogo Tekhnichnogo Universytetu*. Serii: Ekonomichni nauky. 1(38), 45–50. (in Ukrainian).
9. Pidpriemnytstvo yak chynnyk rozvytku innovatsiinoi modeli ekonomiky Ukrainy ta yii rehioniv [Entrepreneurship as a factor in the development of an innovative model of the economy of Ukraine and its regions]: monohrafiia. / pid zah. red. k.e.n., prof. I. V. Kryvoviazuka. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kondor». (2020). 172 p. (in Ukrainian).
10. Kryvoviazuk I. V. (2021). Rozvytok innovatsiinoho pidpriemnytstva v Ukraini ta yoho vplyv na pozytsii v hlobalnii ekonomitsi [The development of innovative entrepreneurship in Ukraine and its impact on positions in the global economy]. *Hraal nauky*. (10), 57–61. (in Ukrainian).
11. Kalnyi S. V., Sheludko V. M. (2019). Zabezpechennia efektyvnosti vprovadzhenia tekhnolohichnykh innovatsii na pidpriemstvi [Ensuring the effectiveness of the introduction of technological innovations at the enterprise]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*. 24(2), 47–52. (in Ukrainian).
12. Nepokupna T., Shevchenko B. & Dolhov V. (2020). Kontseptsiiia «tvorchoho ruinuвання» Y. Shumpetera yak metodolohichna osnova formuvannia ekonomichnoi polityky innovatsiinoho rozvytku [The concept of «creative destruction» by Joseph

- Schumpeter as a methodological basis for the formation of economic policy of innovative development]. *Molodyi vchenyi*. 21(1), 35–38. (in Ukrainian).
13. Shumpeter Y. A. (1995). *Kapitalizm, sotsializm i demokratiia* [Capitalism, socialism and democracy]. K.: *Osnovy*. 528 p. (in Ukrainian).
 14. Richard R. Nelson & Sidney G. Winter (1985). *An Evolutionary Theory of Economic Change*. Belknap Press: An Imprint of Harvard University Press. 454 p.
 15. Schilirò D. (2019). The growth conundrum: Paul Romer's endogenous growth. *International Business Research*. 12(10). Retrieved from: https://mpr.aub.uni-muenchen.de/97956/1/MPRA_paper_97956.pdf
 16. Weiss Y. (2015). Gary Becker on Human Capital. *Journal of Demographic Economics*. 81(1), 27–31.
 17. Kirzner I. (1997). Entrepreneurial Discovery and the Competitive Market Process: An Austrian Approach. *Journal of Economic Literature*. 35(1), 60–85.
 18. North D. C. (1986). The New Institutional Economics. *Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE) / Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft*, 142(1), 230–237. Retrieved from: <http://www.jstor.org/stable/40726723>
 19. Zyanko V. V., Yepifanova I. Iu., Zianko V. V. (2015). Innovatsiina diialnist pidpriumstv ta yii finansove zabezpechennia v umovakh transformatsiinykh zmin ekonomiky Ukrainy [Innovative activities of enterprises and their financial support in the conditions of transformational changes in the economy of Ukraine]: monohrafiia. Vinnytsia: VNTU. 172 p. (in Ukrainian).
 20. Oriekhova K. V., Ripka L. M. (2013). Doslidzhennia ekonomichnoi sutnosti ta zmistu poniattia «innovatsiia» [Study of the economic essence and content of the concept of «innovation»]. *Kultura narodov Prychernomia*. (256), 81–85. (in Ukrainian).
 21. Bazhal Yu. M. (1996). *Ekonomichna teoriia tekhnolohichnykh zmin* [Economic theory of technological changes]: Navch. posibnyk / Mizhnarodnyi fond «Vidrodzhennia». K.: Zapovit. 240 p. (in Ukrainian).
 22. Buzko I. R., Vartanova O. V., Holubenko H. O. (2002). *Stratehichne upravlinnia investytsiinyi ta innovatsiina diialnist pidpriumstva* [Strategic investment management and innovative activity of the enterprise]. Monohrafiia. Luhansk: Vyd–vo SNU im. V. Dalia. 176 p. (in Ukrainian).
 23. Zyanko V. V. (2008). *Innovatsiine pidpriumnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku* [Innovative Entrepreneurship: Essence, Mechanisms and Forms of Development]. Monohrafiia. Vinnytsia: Universum – Vinnytsia. 397 p. (in Ukrainian).
 24. Krasnokutska N. V. (2003). *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative management]: Navch. posibnyk. K.: KNEU. 504 p. (in Ukrainian).
 25. Bohashko O. L. (2018). Rozghliad sutnosti innovatsii v umovakh stanovlennia pershykh teoretychnykh uiaвлен pro nykh [Consideration of the essence of innovations in the conditions of formation of the first theoretical ideas about them]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 28(1), 5–9. (in Ukrainian).
 26. Dmytrenko M. (2010). *Innovatsiia yak universalna tsinnist suspilstva* [Innovation as a universal value of society]. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal «Osvita rehionu»*. (1). Retrieved from: <https://social-science.uu.edu.ua/article/171> (in Ukrainian).